

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

[Lectio VI. De his quæ mane gesta sunt in Concilio Iudaorum, & de
pœnitentia Iudæ.]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

negationi trina trina confesso, ne minus amori linguis seruiret, quam timori, inquit S. August. tra. 133. in lo. 10.

De penitentia Petri

VIdisti lapsum? Nunc considera Petri penitentiam, & qui secutus est errantem sequere penitentem, Gallus cantavit, & conversus Dominum respexit Petrum, recordatusque est Petrus verbi Domini Iesu, & egressus foras fleuit amarè. Excitatus est exterius per Gallum, interior per Christum. Non erat sufficiens Galli cantus, nisi etiam respiceret Dominus. Galli catus in peccatore, est remorsus conscientie. Galli cantus vox est admonitionis Prædicatoris, ut incentes excitet, & somnolentos increpet. Galli cantus verbum est Dei, vigilare faciens peccatores. Sed vox exterior, verbumque exterius parum proficit, nisi intus ad cor loquatur Dominus, oculorumque suorum radiis illud illustrer. Unde ad primum Galli cantum non est ad penitentiam commotus Petrus, ad secundum respiciente Domino est conversus. Quos Iesus respicit, plebs in delictis inquit S. Ambrosius. Negavit primum Petrus, & non fleuit, quia non respexerat Dominus. Negavit secundum, non fleuit quia adhuc non respexerat Dominus. Negavit tertium respexit Iesus, & in amarissimè fleuit. Si ergo ita sunt necessari oculi tui, Domine, respice in me & misere mei. Respice ut sciam, ut nostrum desistere peccatum, lavare delictum. Hæc Amb.

dum culpam negationis, lachrymæ virtutem haberent baptismatis. Quam gratæ Domino hæ fuerint lachrymæ, etiam ex eo constat, quod resurrexerit. Nec semel Petrus hæ fudit lachrymas, sed ut testatur S. Clemens, tota eas vita fovit, & ad Gallianum resuscitavit. Addito enim Galli cantu, mox seipsum excitans, orationi vacabat, & lachrymis genas rigabat: ita ut & in oculis, & in facie, lachrymarum remaneret toto vitæ decursu notæ & vestigia. O felix Galli cantus! o felices lachrymæ! o felix penitentia! o felices oculi, qui fontes fuerint lachrymarum coram Deo acceptabilium, & omni sæculo admirabilium! Desuebant hæ lachrymæ silenter per genas sine voce & strepitu, sed irrigabant & fecundabant cor eius, quasi aqua Siloe quæ fluit in silentio. Ascendebat deinde in Cælum, efflicaces ad gratiam coram Domino. Nec absimiles erant aquis Marath in deserto: quia sicut illæ amaræ quidem erant primum ex se, sed suaves postmodum immisso ligno: ita hæ lachrymarum aquæ amaræ erant ex dolore offensæ: ac suavissimæ ex Redemptoris amore, quasi ex ligno vitæ.

S. Petrus semper ad galli cantum fleuit. 12. Recog. 15. 8.

LECTIO VI.

De his qua mane gesta sunt in Concilio Iudaorum, & de penitentia Iudæ.

Aliqui putant etiam oculis corpore Christi resposse.

Interim hæc fuit magna Domini misericordia & benignitas, quod in mediis calumniis & angustis, inimicis suis undique obfessus & oppressus, horum omnium velut obliviscens, de Discipulo cogitat, & ad eum convertit se, si non corpore (quia Petrus exterius erat in atrio, Christus in aula interiori) certe corde: sicque divisæ lucis radios in eius mente facit lucefcere, ut frigus & tenebras ab e pellat. Immo accendit & in eius corde ignem, à cuius facie cor sic ut cera liquefcerebat, ideo egressus fleuit amarè. Hæc verò lachrymæ non ex timore pænæ, sed ex amore procedebant iustitiæ, & ex Redemptoris fide & dilectione. Consideravit namque quomodo eum offenderat, à quo tot favoribus præventus fuerat, & quomodo amore vitæ suæ & vitam ipsam negarat. Ideo dicere poterat: Quis dabit capiti meo aquam. Oculis meis lachrymarum fontem. In plerumque die nocte, quia inimicus supplantavit me. Equidem occidit Petrus, & charitatè ad breve tempus per inconstantiam & timorem perdidit, ita ut à peccato mortali eum excusare non valeamus. Non tamen fidem totaliter perdidit (Rogavit pro te Petrus, ut non deficiat fides tua.) quamvis contra fidei peccavit confessionem. Atque in ipso factè lapsus erectus est, & citò in soliditatem suam rediit petra, tantam recipiens fortitudinè, ut quod in Christi ex paverat passione, in suo post supplicio non timeret. Conversus ergo Dominus respexit Petrum, & Petram convertit in stagna aquarum, & rupem in Fontes aquarum: factum est, ut fons charitatis lavaret verba fornicationis, & ad diluca-

Ierem 9.

Luc. 22.

Psal. 119.

Post tot injurias & tormenta in domo Caipha nocte tota insidiosa à tartaris ministris, lumino mane iterum congregati Sacerdotes, Scribæ & Seniores populi in concilio suo Sandedri, quod ex septuaginta duobus constabat, rursus interrogant, si Christus sis, & si persistas in ea assertionem, quod sis Filius Dei. Licet enim hoc noctu satis foret examinari, & super hoc pronuntiata sententia: Tamen cum nocturnum tempus, non sit iudicium aptum, nocte lata sententia non est valida, prout etiam habetur Authentica de iudiciis. Quapropter & Moyses iudicabat populum à mane usque ad vesperam, non ultra. Non indulerunt quieti aut prolixo Iohanni hi sanguinari, stimulant eum invidiam in necem Christi quanto cyus perducerent, magno desiderio expectant lucem dici. Verum apostolice S. Leo sic eos arguit ser. 4. Hoc mane, o Iudæ non ortus vobis Iuris conigit, sed occasio: nec vestris oculis solitus dies prædit, sed in pîis manibus nox terra cæcitate incubuit. Hoc mane vobis templum & altaria diruit, legem & Prophetas ademit, regnum & sacerdotium abtulit, in luctum æternum omnia festa convertit. Inisti enim insanum cruentamque consilium sauri pingues, vituli multi, frementes bestie canes trahidi, ut moris auctorem vitæ & Dominum gloria trahiderit.

De hoc concilio Sandedri. Num. 11. & Dou. 17. Exod. 3.

Sed si ipsi diem huic & lacem expetierunt in suum malum, multo magis expectavit Dominus in corius

totius orbis bonū. Nō poterat somnū aut quietem captare, nisi in Crucis lecto. Hunc ergo diē in quo redemptio nostrā opus erat consummaturus, iam à triginta tribus annis exorat: *Baptismo habeo baptizari, & quomodo caritē donec perficiatur in me. Fine autem iam appropinquante, quā maxime illū desiderabat, & ut suum diem reputabat, utpote vitæ mortalis coronidē, salutis nostræ complementum, omnis boni originem. In illo namq; cōlum aperire debebat, iustitiam claudere, benedictionis fontes omnibus referare, & voluntatem Patris consummare.*

Judas in malo consiliis summē Christi affixit.

Interim cor ejus pessimum non parū cruciabat adversariorum suorum infatigabilis in malo constantia, in filiis perditionis tanta diligentia ad perficiendum summum malum, scelus pessimum, in nocui hominis parricidium, imō Deicidium: ita ut ad id peragendū, & insidias noctis, & vigiliis jungerent matutinæ lucis, eadem inquitendo, replacādo, urgendo, ut damnationis causam confirmare valeret. Congregati ergo mane duxerunt Jesum in concilium suum, dicentes: *Sic ut es Christus, de nobis. Luc. c. 21.* Non veritatem desiderabant, sed calumniam preparabant. Unde ait illis: *Si vobis dixero, non credetis mihi, si autem ex interrogavero non non respondebitis mihi, neque dimittetis.* Quasi dicat: Si vobis dixero me esse Messiam, non creditis mihi. Quod si etiam vos interrogavero, & ex scripturis vobis discerendo, vos convincam me esse, nō respondebitis, neque liberum me facietis, nec argumenta mea dissolvētis, ut expertus alias subinde fui. Nō ergo hoc agitis, quod in legitimo iudicio agi debet, ut cognita veritate innocentem condemnatis, vel innocentem dimittatis; sed hoc solum, ut mortem, quam mihi certo inferre decrevistis, pretextu justitiæ obveletis. At tamen Dominus, ne videatur metu mortis veritatem reicere, constituit se Christum magna cum modestia & prudentia, dum adiungit: *Ex hoc autem erit Filius hominis sedens à dextris virtutis Dei.* Ipsi enim interferunt ex his verbis interrogativē: *Tu ergo es Filius Dei?* Respondetque: *Ves dicis, quia ego sum.* Hoc est, veritatem asseritis, ita enim est. Hæc phrasi solent Dominus cum modestia veritatem interrogatā confiteri. Hæc incipit veritate confessa, ulteriori dicunt se non egerē testimonio, sed vinculum ducunt ad Pilatū, ab eo sicut & ab ipsis condemnandum. Tradiderunt enim Pilatū, inquit Sanct. Leo ser. 8. tanquam Romanis devoti legibus omne iudicium potestatis Casari referant. Sed experierunt magis excusatores scivitis, quam arbitrum cause. Offerebant cum duris noxiis vinclum, colaphis consummatioribus pradammatum, ut inter tot præiudicia, quam omnes vellent perire, non auderet Pilatus abolvere. Ita S. Leo.

Christus vincit manus ad Pilatū ducitur.

Christū vincit manus ad Pilatū ducitur, collo ejus catena ferrea injecta, quam aliqui dicunt Ierosolymis diu servatam, ejusque contactu demonia à multis obsecū depulsa. Vide Salmeron

tract. 24. to. 20. Certe S. Basilis in Mystagogia Ecclesiastica dicit Jesum ductum fuisse ex collo vincitum, in ejus typum Sacerdotes uruntur stola ex collo dependente. Quicquid sit abiq; dubio ignominiose & acerbè tractus fuit per mediam Ierusalem cum clamore, tanquam reus mortis, ut in prætorium Pilati duceretur, magnusque fuit populū concursus ob diem festum undique confluentis.

Videns Iudas quod Christus damnatus esset, à concilio scilicet Sacerdotum, & Seniorum, quodque jam duceretur ad Pilatū, ut ab eo sententia confirmaretur, penitentia ductus resulit triginta argenteo: Principibus Sacerdotum & Senioribus dicens: *Peccavi, tradens sanguinem iustum. Vide veritatem undique fulgentem, inquit S. Chryostomus, Proditor de seipso dat testimonium, & eorū qui condemnaverunt, oppilat ora.* Habebant quandam impietatis suæ pretextū, quod à discipulo intimo Christus esset proditor, qui videri poterat ob occulta forsitan Magistri facinora ab eo defecisse: at nunc omnis pretextus sublatus est, quando eis contra se ipsi se peccasse, & quando ipsam pecuniā refudit, asserens innocuum sanguinem se tradidisse. Responderunt vero illi: *Quid ad nos? Tu videtur. Si ve nocentem, sive innocentē prodideris, quid nos ista referet? O responsio abdux, arque cæca! Emisse se ipsi sanguinem audiunt, & tamen extra reatum se esse credunt, & in venditæ scelus constituunt. Nec intelligere voluerūt, quod si peccavit ille qui tradidit sanguinem iustum, multo amplius peccaverunt qui emerunt & pretium offerendo discipulum ad prodicionem provocarunt. Tamen & ipsa sua responsione satis se condemnant impietatis, cum significant sibi parum curæ esse, justitiam an injuste emperit sit aut traditus?*

De tam tertia Iuda.

Videns itaque Judas se derisum, conscientia eum mire intus torquente, projecit argenteos in templum, & abiens cum desperatione laqueo se suspendit. Siquempe claudit oculos Dæmon dum homines peccant, ne sui peccati enormitatem agnoscant: post peccatum autem illos aperit, ut desperent. Propouit peccantibus Dei misericordiā, ut peccent in spe: postmodum eius aggravat justitiam, ut animum desperandæ cum confusione. Sic multi putant quod in fine reperient unum bonum Peccavi, & non inveniunt nisi unum pessimum Desperavi. Interroga Judam. Ipse tamen gravius peccavit desperando, quam sanguinem iustum fundendo: quia sanguis quem fundebat, poterat & ipsum quo fundebatur peccatum abolerē. Poterat ad fontem misericordiæ redire per spem veniæ, & invenire remediū, si non festinasset ad laqueum. Infelicissime ergo abiens se suspendit: infelicissime tanquam alter Absalon in arbore funellā pendet, tribus confixus lanceis, avaritias, parricidie, desperatione. Per hæc tres accepit lethales ictus, qui æterna eum morte confixerunt. O mortalium infelicitissime, quam exili prætio simet cum sanguine Salvatoris Apostolicam dignitatem, ius pat-

Judas desperans in laqueo se suspendit.

Judas alter Absalon.

megeantur inter Filios Dei vendidisti? Quam exili nummo eternitatis penas tibi emisti? Sed cur ad liquorem, ad funem, ad aridam fontem curabas? Cur non potius ad fides Domini atrociter colligati penitentis refugium habuisti? Cur non ad Columnam, eius sacro civoire purpuratum? Cur non ad fœlicem Crucis arborem, ubi remissionis fructum carpere poterat? Certe ibi adhuc tibi patebat porta gratiæ, ianna misericorditæ, non minus quam Petro, non minus quam Latroni perditissimo. Cur de illius diffidis bonitate, qui te à Corporis & Sanguinis sui non repulit communione, quique ad comprehendendum se venienti pacis osculum non negavit? Sed tu ò miser! quasi spiritus vadens non revertens, cordis tui secutus es rabiem: & sanis Diabolo à dextris tuis, iniquitarem, quem in Sanctum omnium armaverat caput, in tuum verticem revertisti: ut quia facinus tuum omnem mentem ultionis excefferat, te haberet iniquitas tua iudicem, te pateretur palma tuo carnificem, inquit S. Leo serm. 4.

Iustum Dei iudicium in morte Iude.

1.

2.

Maria, & ex eo Cor. Lap. in: 1. Ait.

3.

4.

Attendam ergo iustum Dei iudicium in morte Iudæ, & in pena eam subsequente. Primo quidem laqueo se suspendit, stragulam, suffocavit. Quid ita? Audi Bedam. Act. 1. *Ut gurgur, per quod vix proditoris exierat, inquit nodus noceret.* Audi & S. Augustinum hom. 27. iniet 50. *Ut significaretur, quod sicut laqueo respiratio, ita desperatione Spiritus sanctus prohibetur.*

Secundo, per suspensum interire meruit, quasi indignus celo & terra, hominem scilicet vel Angelorum consortio; consors Dæmonum factus, quibus agit caliginosus usque in diem iudicii est deputatus. Beda in locis sanctis c. 4. & Iuvencus Poeta, putant Iudam se suspendisse esse, quæ adhuc Hierosolymæ illo tempore ostendebatur. Alii d' sambuco suspensum dicunt. Romæ quorundam è sambuco suspensum dicunt. Romæ quorundam è sambuco suspensum dicunt. Romæ quorundam è sambuco suspensum dicunt.

Tercio, suspensus crepuit medius, & dissejsum omnia viscera etiam quia male dicitur intravit sic ut aqua in interiora eius; tum quia nulla habuit erga Dominum suum misericorditæ vel pietatis viscera; tum quia anima sacrilega non meruit per os exire, quo oscularus fuerat Christum, sed exivit per vicia illius, qui fuit instar feræ dilaniatæ ab on inabilis.

Quarto, dicamus quod suspensus sit, quia fur erat: quod in partes scissus est, mediusque crepuit, quia proditor erat: quod æternum damnatus sit, quia desperaverat: quod extra cœmeterium sepultus sit & in agro perit, quia sacrilegus & simoniacus fuit, vendens rem ad eo factam. Aliqui eum sepultum dicunt in agro figuli empto si quod dicitur:

Hiæ possedit agrum iniquitatis; quia in eo sepulchrum exili nummo eternitatis penas tibi emisti? Sed cur ad liquorem, ad funem, ad aridam fontem curabas? Cur non potius ad fides Domini atrociter colligati penitentis refugium habuisti? Cur non ad Columnam, eius sacro civoire purpuratum? Cur non ad fœlicem Crucis arborem, ubi remissionis fructum carpere poterat? Certe ibi adhuc tibi patebat porta gratiæ, ianna misericorditæ, non minus quam Petro, non minus quam Latroni perditissimo. Cur de illius diffidis bonitate, qui te à Corporis & Sanguinis sui non repulit communione, quique ad comprehendendum se venienti pacis osculum non negavit? Sed tu ò miser! quasi spiritus vadens non revertens, cordis tui secutus es rabiem: & sanis Diabolo à dextris tuis, iniquitarem, quem in Sanctum omnium armaverat caput, in tuum verticem revertisti: ut quia facinus tuum omnem mentem ultionis excefferat, te haberet iniquitas tua iudicem, te pateretur palma tuo carnificem, inquit S. Leo serm. 4.

Leo ser. 6 de Passe Matr. 21.

Dei ordinatione factum fuisse, ut illa pecunia in sepulchrum Peregrinorum propriis sepulchris non habentium impenderetur, quia & hoc ad Iudæorum ignominiam, & ad maiorem Dei gloriam cedere debebat. Illud enim perpetuum fuit impietatis eorum monumentum, quod non potuit è memoria hominū obliterari; quia notum factum est ex ipso nomine, ipsius à Iuda Sanguinem Christi emisisset. Et ita licet ipsi suum scelus hæc agri emptione in speciem pia obtrueret & sepelire vellet, tan è quoties Agrum sanguinis nominabant, tones homicidium suum & sanguinem Christi se ipsum remonabant: qui Sanguis non alio quàm iporummet sanguine expandus erat, uti factum est per Tiram & Romagos. Gloria quoque Christi hic fulgebatur in mystica significatione quia per hoc quod eodè pretio quo Dominus fuit venditus, emptus sit ager pro sepultura Peregrinorum, significabatur morte Christi comparatâ veram quietem his qui velut advena

in peregrinorum sepulchram convertimus.

advenæ & peregrini hic degunt, jus superne civitatis, ferualem consecutus sanguinem quoq; Christi porissimum peregrinis & advenis gentibus profuturum, peregrinis in sua impietate ob incredulitatem Iudæis. Hinc & illa pia oratio in cenæ ceteri reconciliatio ne ex Pontificali: *Domine pie, qui agrum figulus pretio sanguinis tui in sepulturam peregrinorum comparari voluisti, que sumus, remissere clementissimi huius mysterii: Tu enim figulus noster, de foris est Calcia, videntur emundare, cum in tu quietis nostra ager, tu agri pretium, tu in pretio de pretio tu sanguinis nos requiescere donasti Tu ergo hoc Cremetorium. Musolam peregrinorum tuorum, celestis patria incolatum expectantium parifica & reconcilia, & corpora tumulandorum hic ad gloriam resuscita etc.* Quod si latius vis videre, mysterium hic latens, lege S. Ambrosium l. i. in Luc. cap. 12. in fine.

Hoc pro conclusione adiciamus hic. Cum proditio Iudæ tantam cordi Iesu infligeret tristitiã & dolorem, quantum patas illum auxit ipsius Iudæ æterea perditio ob suspensum & desperationem! Peccat dicere quod olim de Absalone David: *Fili mi Absalon, quis mihi det ut morias pro te?* Tertulerat peccatis, allegerat beneficis, pedes laverat cum discipulis, admiserat ad communicationem Corporis & Sanguinis, & abuerat osculum oris, prostraverat visua perditatis ut ad penitentiam reduceret. Sed, heu! desperatione & suspensio omnem Christi circa se laborem & pietatem reddit inanem, atque ipsam Redemptoris sui mortem sibi facit inutile. O stimulum acerbissimi dolentis! Hunc auxit exultatio inimici de capta præda, diffamatio amplior sui atque ceteros Apostolici, quia unius de Iudæis in omnes socios solet traduci. Denique maxime auxit cordis tristitiam perfidia durissima Iudæorum, quos nec peccati confessio, nec preterit reſtitutio, nec suspensio abominatio ad cor reduxit, quia nec Iudæ contenti, nec preterit projicienti, nec se in suspensio crediderunt.

LECTIO VII.

De adduſione Christi ad Pilatum, & de his que apud eum gesta sunt.

Joan. 18.
S. Chry.
Ioh. &
Cyrill.
Iudeos
distinguit
Pascha
in illum
diem.

Aduserunt Iesum ad Caipha in Prætorium, & non introierunt, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha. Prætorium vocabant domum Pilati ubi Prætor & Præfes Romanus iudicabat. Pascha quoque vocabatur, non solum Agnum Paschalem (quem præcedente vespere eos comedisſe, communior est sententia Interpretum) sed etiam omnes hostias Paschales, ovium, vitulorum, bouum, quas totis illis septem diebus offerrebant, & si mundi fuissent, abstinere debuissent. Le vit. 22. Immunditiam autem reputabant, domicilium hominis Ethnici & circumcisii ingredi. An non hic culicem excolentes, camelum glutie-

sa cacinas! Habitaculo scilicet contaminarentur alieno, & non contaminarentur scelere proprio: alienigenæ Iudæis Prætorio contaminari timebant, & fratrum innocentis sanguinem fundere non timebant. At vero dolendum, quod non pauci de Christianis haud ab similes sint his Iudæis, qui in externa quadam observantia pietatis religioſe ſe gerunt, interius autem odia fovent, & alia multa vitia. Quod de foris est Calcia, videntur emundare, cum intus pleni sint veneno & abominatione. Sanctifica eos Pater in veritate, & nos in observantia solum exteriore. Fuga à filiis tuis omnem hypocritismum & simulationem, ut ſerviat tibi integro & mundo corde, ac epuletur coram te in azyinis sinceritatis & veritatis. O quam cæci sunt, qui peritatem & innocentiam foris mentiuntur, intus pleni crimine, qui que dum homines fallunt recti ſpecte, non cogitant ſe Deum non poſſe fallere.

Pilatus interim, etſi poſſet eis exprobrare ſe contemptum, quod dedignarentur habitaculum Præſidis Romani ingredi, ideoque & vicissim porciſſet eos dedignari, nec audire, nec adire: tamen cõdescendens quadam pollicita illorum religioſi, *Exiit foras, & interrogavit: Quam accusationem afferis ad verſus hominem hunc? ſc*ilicet vincum, sic conſpiciatum, & ſi ignominioſe per Civitatem adductum, & mihi præſentatum ut reum & illi vero non minus malicioſe & impie, quam ſuperbe reſpondentes, dixerunt: *Si non eſſet hic malefactor, non tibi tradidiſſemus eum.* Superbe ſuam prætendunt auctoritatem & religioſem, volentes præ hæc iudiciariam premere inquisitionem, quaſi ſufficere ei deberet auctoritas hæc ad verſationum atque religioſe. Doſe interim & impie id agunt, ſcientes ſe in accusationibus iuſtis ac probatioſibus deſicere. Immo cum tradunt tanquam malefactorem publicum, cui non ſit dandus locus deſeſionis, quaſi dicant illud Ambroſii: *Evidentia patris criminis non indiget clamore accuſatoris.* Itaque, ut ſceleratiſſimum malefactorum publicæ notam voluerunt inſignare illum, de quo ſcriptum eſt: *Pertransiit Iesum faciendo omnibus Interrogatur liberari à Iuſtitibus immundis, ſanari à languoribus, leproſi mundati, ſurdi audientes, muti loquentes, cæci videntes, mortui reſurgentes, uſtam ipſe ſit malefactor.* Pilatus autem non nihil eorum ſuperba reſponſione offenſus, & ſciens quod per invidiam tradidiſſent eum: *ix. t. Accipite eum vos & ſecundum legem veſtram iudicate.* Quaſi dicat: *Sita lem vos eum noſtis, & ſufficit vobis veſtra examinatione, ſufficiat & vobis veſtra lex, ſententia & iudicium: ego in audire non iudico, aut condemnare nec lex noſtra id permittit.*

Dixerunt ergo Iudæi: *Nobis non licet interſicere quemquam.* Recte vero Sanctus Auguſtinus. *Quid eſt quod loquitur in ſana eruditione? An non licet interſicere quem interſicendum offerunt? An non interſicere, cuius clamorans: Crucifige? An non*

Joan. 17.

Act. 10.

1. x.